

การจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอภิธานิธรรม

Participatory Local Water Management by Water User Organizations
around Bung Boraphet, Nakhon Sawan Province, Based on the Principles of
Aparihaniya Dhamma

ประสูตร แก้วนิ่ม¹

Prasutt Kaewnim

Received: July 17, 2025

Revised: September 08, 2025

Accepted: September 09, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอภิธานิธรรม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มจำนวน 362 คน จากผู้ลงทะเบียนผู้ใช้น้ำทั้งหมด รวมจำนวน 3,723 คน โดยใช้แบบสอบถาม ที่มีความเชื่อมั่นค่า .981 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 รูป/คน ใช้วิธีการสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดการประชุมขององค์กรผู้ใช้น้ำ สมาชิกควรเพิ่มบทบาทของตน

¹ องค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด; User Organizations around Bueng Boraphet

Corresponding author, e-mail: Sunisa5691@gmail.com

ในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ภาครัฐได้ตระหนักรู้ถึงความต้องการขององค์กรอย่างแท้จริง 2) ในการจัดประชุมสมาชิกควรเพิ่มการมีบทบาทของตนอยู่รับฟังข้อเสนอแนะหรือแนวทางที่หน่วยงานภาครัฐจะมอบให้จนสิ้นสุดการประชุม 3) สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำมีกฎกติกาที่พึงปฏิบัติร่วมกัน และไม่มีสมาชิกคนใดพึงละเมิดกติกา นั้น 4) สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำได้ให้ความเคารพและรับฟังคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเคารพการตัดสินใจของประธานองค์กรผู้ใช้น้ำ 5) สมาชิกต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน 6) ในการบริหารจัดการน้ำที่ดีสมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดูปริมาณน้ำในแต่ละปีเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ รวมถึงการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตหรือการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ และ 7) การให้ความร่วมมือระหว่างสมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำกับภาครัฐ กล่าวคือ เมื่อเกิดปัญหาน้ำท่วมหรือภัยแล้งซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากภัยธรรมชาติทุกปี สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำควรตระหนักและเรียนรู้ในการป้องกันเมื่อเกิดปัญหา

คำสำคัญ: การจัดการน้ำท้องถิ่น, การมีส่วนร่วม, หลักอภิธานิธรรม

Abstract

This research article aimed to propose guidelines for participatory local water management by water user organizations around Bueng Boraphet, Nakhon Sawan Province, based on the principle of Aparihaniya Dhamma. A mixed-methods design was employed, consisting of quantitative research with a sample of 362 individuals selected through random sampling from a total of 3,723 registered water users. A questionnaire with a reliability coefficient of 0.981 was administered. The statistical methods applied for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The qualitative component involved in-depth interviews with 20 key informants selected through purposive sampling. Data were collected through interviews and analyzed using descriptive

content analysis. The research findings revealed that: (1) in organizational meetings, members of the water user organizations should have increased their participation in expressing opinions so that government agencies could become genuinely aware of the organizations' needs; (2) during meetings, members should have enhanced their participation by listening to the suggestions or guidelines provided by government agencies until the conclusion of the meetings; (3) members of the water user organizations had common rules and regulations to follow, and no member was expected to violate them; (4) members respected and listened to the advice of experts and relevant agencies, as well as the decisions of the chairperson of the water user organization; (5) members accepted and listened to one another's opinions; (6) for effective water management, members of the water user organizations and related agencies were required to monitor the annual water volume in order to foster mutual understanding, prevent water shortages, and adapt their lifestyles or apply new innovations; and (7) cooperation between members of the water user organizations and government agencies was evident, in that when floods or droughts occurred- natural disasters that happened annually- members were expected to be aware of and adopt preventive measures.

Keywords: Local Water Management, Participation, Aparihaniya Dhamma

บทนำ

น้ำถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รวมถึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในชุมชนทุกระดับ จากรายงานสถานการณ์น้ำของโลกของสถาบันจัดการน้ำระหว่างประเทศ (IWMI) พยากรณ์ว่าประมาณปี ค.ศ. 2025 หรือ พ.ศ.2568 ประชากรประมาณ 4,000 ล้านคน ใน 48 ประเทศ หรือประมาณ 2 ใน 3

ของประชากรโลกจะเผชิญกับปัญหาขาดแคลนน้ำ (องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล, 2567) ในขณะที่ธนาคารโลกประมาณการว่าในอีก 30 ปีข้างหน้า ประชากรครึ่งโลกก็จะประสบกับภาวะขาดแคลนน้ำเช่นกัน กลับมาที่ประเทศไทยในช่วงระยะเวลาหลาย 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยเราได้เผชิญปัญหาเกี่ยวกับน้ำอย่างต่อเนื่อง เช่น สถานการณ์ภัยแล้งที่รุนแรง ปริมาณน้ำสำรองในเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่มีไม่เพียงพอ ปัญหาแหล่งน้ำเกิดความเสื่อมโทรม และมีการปนเปื้อนสารพิษอันมีสาเหตุมาจากชุมชนเมือง ภาคอุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมเกษตร รวมทั้งประสบกับปัญหาอุทกภัยที่รุนแรงกว่าทุก ๆ ครั้งที่ผ่านมา

แนวคิดในการจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ ได้ถูกบรรจุให้อยู่ในเป้าหมายที่ 6 ว่าด้วยการสร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาล โดยจะต้องส่งเสริมให้เกิดการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนและมีสภาพน้ำที่พร้อมใช้สำหรับทุกคนตามกรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ขณะที่แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทย (ปี พ.ศ. 2561–2580) ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาดัง 6 ด้าน ตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปีว่า “ทุกหมู่บ้านต้องมีน้ำสะอาดอุปโภค บริโภคน้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจากอุทกภัยลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” แต่ด้านที่มีความสำคัญในบริบทพื้นที่วิจัย คือ ด้านที่ 3 ที่ว่าด้วยการจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย โดยมีเป้าประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ การจัดระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง การจัดการพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชะลอน้ำ รวมทั้งการบรรเทาอุทกภัยในเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ ทั้งในระดับลุ่มน้ำและในพื้นที่วิกฤต (Area based) ลุ่มน้ำขนาดใหญ่ ลุ่มน้ำสาขา/ลดความเสี่ยงและความรุนแรงลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และด้านที่ 6 ที่ว่าด้วยการบริหารจัดการที่มีเป้าประสงค์จะขับเคลื่อนการดำเนินการให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี ที่ประกอบด้วยการจัดทำกฎหมายรอง การจัดตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรลุ่มน้ำเพื่อเป็นกลไกในการจัดทำแผนและขับเคลื่อนแผนงาน/แผนปฏิบัติการในระดับลุ่มน้ำ การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการพัฒนางานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ โดยพัฒนา

เชื่อมโยงฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำ และการสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในระดับชุมชน (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2566)

“บึงบอระเพ็ด” เป็นบึงน้ำจืดเกิดขึ้นตามธรรมชาติที่มีขนาดใหญ่ของประเทศไทย โดยมีเนื้อที่ประมาณ 132,737 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอท่าตะโก และอำเภอชุมแสง ซึ่งปัจจุบันมีผู้ใช้ประโยชน์จากน้ำในบึงบอระเพ็ดมากถึง 3,723 คน ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้ที่อยู่ในตำบลพนมเศษ 1,687 คน ตำบลทับกฤช 919 คน ตำบลพระนอน 522 คน ตำบลวังมหาก 515 คน และตำบลเกรียงไกร 80 คน (ณพล อนุตตรังกูร, 2566) เมื่อปริมาณน้ำไม่เพียงพอ จึงส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ และพันธุ์ปลาในบึงบอระเพ็ดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้านและเกษตรกรที่อาศัยอยู่โดยรอบบึงบอระเพ็ด ซึ่งทั้ง 5 พื้นที่ข้างต้นต่างก็มีความต้องการใช้น้ำที่แตกต่างกันไป เป็นต้นว่า ในกรณีของตำบลเกรียงไกร ประชาชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเลี้ยงปลา ทำให้มีความต้องการใช้น้ำในการเพาะพันธุ์ปลา เปลี่ยนถ่ายน้ำในบ่อปลา ในส่วนตำบลวังมหากอำเภอท่าตะโกมีทุ่งบัวแดงที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ หากเมื่อเกิดกรณีปริมาณน้ำลดจะส่งผลให้ดอกบัวแดงตาย และไม่สามารถสร้างรายได้จากแหล่งท่องเที่ยวข้างต้นนี้ได้ ขณะเดียวกันในพื้นที่ 3 อำเภอที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ยังมีเกษตรกรอีกส่วนหนึ่งประกอบอาชีพทำนาทำไร่ และมีความต้องการที่จะใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกข้าวหรือพืชชนิดอื่น ๆ อีกจำนวนมาก หากแต่พามาประสบปัญหา น้ำไม่พอใช้ทำให้กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เหล่านี้ต่างก็ได้รับความเดือดร้อนไปถ้วนหน้ากัน

จากปัญหาข้างต้น ในระดับพื้นที่ได้มีการจัดตั้งองค์กรของผู้ใช้น้ำขึ้นโดยมีจุดประสงค์ในการรักษาประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมถึงการเสนอแนะ ให้ข้อมูลหรือความเห็นต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ (กฎกระทรวงองค์กรผู้ใช้น้ำ, 2564) ขณะเดียวกันในปัจจุบันน้ำในบึงบอระเพ็ดถือเป็นทรัพยากรอันมีค่า และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เกษตรกรโดยรอบบึงบอระเพ็ดใน 3 อำเภอ ต่างก็ความต้องการในปริมาณค่อนข้างสูง ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการ จัดสรร หรือแบ่งปันทรัพยากรน้ำให้เกิดความทั่วถึงและเท่าเทียม เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการแย่งน้ำ หรือนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งของประชาชนใน 3 อำเภอ รวมถึงมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 12 (นครสวรรค์)

กรมชลประทาน มหาวิทยาลัยมหิดล นครสวรรค์ รวมถึงผู้นำท้องถิ่น-ท้องถิ่น เข้ามาช่วยดำเนินการ พร้อมกับจัดตั้งกลุ่มองค์กรผู้ใช้น้ำ

จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ดโดยใช้หลัก IAP2 ที่ประกอบด้วย 1) การให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และถูกต้อง แก่องค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด รวมทั้งเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ทางเลือก และแนวทางการแก้ไขการทรัพยากรน้ำจากบึงบอระเพ็ด 2) การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิก ในองค์กรผู้ใช้น้ำ 3) การที่สมาชิกภายในกลุ่มให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม หรือการออกแบบ นโยบาย รวมถึงการมีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการใช้น้ำในบึงบอระเพ็ด 4) การที่ องค์กรผู้ใช้น้ำให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือหน่วยงานในกำกับของรัฐ (มหาวิทยาลัย) ในการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพจากบึงบอระเพ็ด และ 5) การให้องค์กร ผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ดเป็นผู้ตัดสินใจในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยมีหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเป็นผู้สนับสนุนหรือชี้แนะในกิจการดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อรับมือกับปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือ ปัญหาภัยแล้งที่จะเกิดขึ้น รวมถึงการนำหลักการบริหารนิยธรรม มาประยุกต์ใช้ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ การจัดการประชุมขององค์กรผู้ใช้น้ำ พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อม เพรียงกันทำกิจที่พึงทำ ไม่บัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับข้อตกลงร่วมกัน การเคารพให้เกียรติผู้นำหรือผู้ อาวุโสขององค์กรผู้ใช้น้ำ การให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมของเหล่าสมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำ การ ร่วมกันอนุรักษ์และรักษาความอุดมสมบูรณ์ของบึงบอระเพ็ด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เข้าใจ ร่วมกันในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการ มีส่วนร่วมของเกษตรกรที่เป็นผู้ใช้น้ำหลักของ 3 อำเภอที่ตั้งกล่าวมาเพื่อลดหรือขจัดปัญหาที่จะ เกิดขึ้นภายในอนาคตในเรื่องของการบริหารจัดการน้ำ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักการบริหารนิยธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ การมีส่วนร่วม และหลักอภิธานิธรรม

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของอภิธานิธรรมกับการจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ โดยศึกษาได้มาจากผู้ลงทะเบียนผู้ใช้น้ำโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 362 คน ที่ได้จากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) จากผู้ลงทะเบียนผู้ใช้น้ำทั้งหมด รวมจำนวน 3,723 คน ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ .05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่มีความเชื่อมั่นค่า .981 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย คือ สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deflection) และสถิติอ้างอิง คือ สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับการทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) โดยกำหนดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ พระสงฆ์ 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรน้ำ ประธานองค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้บริหารท้องถิ่น นักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ และประชาชน เพื่อรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงที่ชัดเจนสามารถอธิบายเสริมสนับสนุนข้อโต้แย้งต่าง ๆ และเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจ รวมถึงการเสนอแนะข้อคิดเห็นในประเด็นที่มีข้อขัดแย้งหรือเห็นควรเพิ่มเติมความรู้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 รูป/คน ใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอภิธานิธรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า เพศของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 62.80 อายุ ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุมี 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 การศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่การศึกษา อยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 62.80 อาชีพของผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่/ทำนา จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 และ รายได้ต่อเดือน ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 49.60

ตารางที่ 1 ระดับความเห็นการจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัด นครสวรรค์ ตามหลักอภิธานิธรรม โดยภาพรวม

(n = 362)

ข้อ	การจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม ตามหลักอภิธานิธรรม	ระดับความเห็น		การแปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์	4.14	0.49	มาก
2.	พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกัน ทำกิจที่พึงทำ	4.31	0.37	มาก
3.	ไม่บัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับข้อตกลงร่วมกัน	4.32	0.36	มาก
4.	การเคารพให้เกียรติผู้นำหรือผู้อาวุโสขององค์กรผู้ใช้น้ำ	4.57	0.30	มากที่สุด
5.	การให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมของเหล่าสมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำ	4.40	0.37	มาก
6.	การร่วมกันอนุรักษ์และรักษาความอุดมสมบูรณ์ของบึงบอระเพ็ด	4.20	0.45	มาก
7.	การให้ความร่วมมือและรักษาไว้ซึ่งความสามัคคีขององค์กรผู้ใช้น้ำ	4.19	0.47	มาก
รวมเฉลี่ย		4.30	0.27	มาก

ผลการวิเคราะห์ ระดับความเห็นการจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำ รอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอภิธานิธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมี

ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.30$, S.D =0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความเห็นการจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอภิปรายนิยธรรม มากที่สุดอยู่ที่ด้านการเคารพให้เกียรติผู้นำหรือผู้อาวุโสขององค์กรผู้ใช้น้ำ รองลงมาคือด้านการให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมของเหล่าสมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำ และน้อยที่สุดอยู่ที่ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์

ตารางที่ 2 ระดับความเห็นการจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ตามระดับการมีส่วนร่วม (IAP2) โดยภาพรวม

(n = 362)

ข้อ	การจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำ	ระดับความเห็น		การแปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารต่อประชาชน	4.26	0.44	มาก
2.	ด้านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	4.35	0.38	มาก
3.	ด้านการเข้ามามีบทบาทของประชาชนในกระบวนการบริหารกิจการสาธารณะ	4.19	0.45	มาก
4.	ด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ/องค์กรภาครัฐระดับต่าง ๆ กับประชาชนในรูปแบบความเป็นหุ้นส่วน	3.99	0.52	มาก
5.	ด้านการเสริมอำนาจประชาชนให้เป็นผู้ตัดสินใจเอง	4.00	0.57	มาก
รวมเฉลี่ย		4.16	0.32	มาก

ผลการวิเคราะห์ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ตามระดับการมีส่วนร่วม (IAP2) โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.16$, S.D = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความเห็นการจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด ตามระดับการมีส่วนร่วม (IAP2) มากที่สุดอยู่ในด้านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รองลงมาอยู่ที่ด้านการให้ข้อมูล

ข่าวสารต่อประชาชน และน้อยที่สุดอยู่ในด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ/องค์กรภาครัฐระดับต่าง ๆ กับประชาชนในรูปแบบความเป็นหุ้นส่วน

2. การวิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ตามความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ลงทะเบียนผู้ใช้น้ำ จำนวน 362 คน โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ (.01) โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกหรือความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกันเป็นคู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง Pearson Correlation (r) (0.716**) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า คู่ของด้านการร่วมกันอนุรักษ์และรักษาความอุดมสมบูรณ์ของบึงบอระเพ็ด (X_6) กับด้านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Consult) (Y_2) มีค่าความสัมพันธ์สูงที่สุด ($r = 0.491**$) รองลงมา ได้แก่ คู่ของด้านการให้ความร่วมมือและรักษาไว้ซึ่งความสามัคคีขององค์กรผู้ใช้น้ำ (X_7) กับด้านการเข้ามามีบทบาทของประชาชนในกระบวนการบริหารกิจการสาธารณะ (Involve) (Y_3) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = 0.472**$) และน้อยที่สุด ได้แก่ คู่ของด้านไม่บัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับข้อตกลงร่วมกัน (X_3) กับด้านการเสริมอำนาจประชาชนให้เป็นผู้ตัดสินใจเอง (Empower) (Y_5) มีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = 0.115**$)

3. แนวทางในการจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ตามหลักอุปทานิยธรรม

1) การจัดการประชุมขององค์กรผู้ใช้น้ำ หรือการจัดเวทีประชาคม สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำควรเพิ่มบทบาทของตน ในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ภาครัฐได้ตระหนักรู้ถึงความต้องการขององค์กรผู้ใช้น้ำอย่างแท้จริง

2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ เมื่อมีการจัดประชุมหรือการขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำควรเพิ่มการมีบทบาทของตนอยู่รับฟังข้อเสนอแนะ หรือแนวทางที่หน่วยงานภาครัฐจะมอบให้ รวมถึงข้อเสนอใดที่ไม่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก สมาชิกสามารถแสดงความคิดเห็นของตน เพื่อที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

3) ไม่บัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับข้อตกลงร่วมกัน สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำมีภาคีการที่พึงปฏิบัติร่วมกัน และไม่มีสมาชิกคนใดพึงละเมิดกติกาดังกล่าว

4) การเคารพให้เกียรติผู้นำหรือผู้อาวุโสขององค์กรผู้ใช้น้ำ สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำได้ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็น คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมถึงการเคารพ และเชื่อฟังการตัดสินใจของประธานองค์กรผู้ใช้น้ำ

5) การให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมของเหล่าสมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำ สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำบึงบอระเพ็ดต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกคนที่เป็นสมาชิก

6) การร่วมกันอนุรักษ์และรักษาความอุดมสมบูรณ์ของบึงบอระเพ็ด ในการบริหารจัดการน้ำที่ดีสมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดูปริมาณน้ำในแต่ละปีเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ รวมถึงการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตหรือการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ เช่น เปลี่ยนจากการทำนาแบบเดิมเป็นการทำนาที่เรียกว่า “การทำนาแบบเปียกสลับแห้งแล้งข้าว” เพื่อช่วยลดปริมาณการใช้น้ำ

7) การให้ความร่วมมือและรักษาไว้ซึ่งความสามัคคีขององค์กรผู้ใช้น้ำ องค์กรผู้ใช้น้ำให้ความร่วมมือภายในกลุ่มเป็นอย่างดี แต่สิ่งที่ยังต้องตระหนักอยู่คือการให้ความร่วมมือระหว่างสมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำกับภาครัฐ กล่าวคือ เมื่อเกิดปัญหาน้ำท่วมหรือภัยแล้งซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากภัยธรรมชาติทุกปี สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำควรตระหนักและเรียนรู้ในการป้องกันเมื่อเกิดปัญหา มิใช่รอให้ภาครัฐเยียวยา เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นมีมูลค่าเสียหายที่มากกว่าที่ภาครัฐจะชดเชยให้

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางในการจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ตามหลักอภิปรายนิยธรรม

1. การจัดการประชุมขององค์กรผู้ใช้น้ำ หรือการจัดเวทีประชาคม สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำควรเพิ่มบทบาทของตน ในการแสดงความคิดเห็นและอยู่รับฟังข้อเสนอแนะ หรือแนวทางที่หน่วยงานภาครัฐจะมอบให้จนจบวาระการประชุม รวมถึงข้อเสนอใดที่ไม่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก เพื่อให้ภาครัฐได้ตระหนักถึงความต้องการขององค์กรผู้ใช้น้ำอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้อง

กับงานวิจัยของภานุวัฒน์ แก้วแหยม (2563) พบว่า ประชาชนในพื้นที่ได้ตระหนักถึงบทบาทของตน ทุกครั้งที่ประชุมหรือประชุมกันในระดับหมู่บ้านและในระดับตำบล ประชาชนได้เสนอปัญหาความต้องการเพื่อเป็นข้อมูลไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำต่างเคารพซึ่งกฎกติกาหรือข้อปฏิบัติที่พึงปฏิบัติร่วมกัน และไม่มีสมาชิกคนใดพึงละเมิดกติกาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเขมานันท์ ขบวนฉลาด (2564) พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลประทัดบุได้นำมาประยุกต์ใช้โดยได้ดำเนินการตามที่กล่าวไว้โดยการไม่บัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามความต้องการของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะการที่จะบัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ นั้น ต้องเป็นไปตามมติที่ประชุมเสียงส่วนใหญ่ และยึดหลักความเสมอภาค รับฟังความคิดเห็นส่วนรวม ยึดถือปฏิบัติตาม กติกาที่ตกลงร่วมกัน

3. การร่วมกันอนุรักษ์และรักษาความอุดมสมบูรณ์ของบึงบอระเพ็ด ในการบริหารจัดการน้ำที่ดีสมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรควบคุมปริมาณน้ำในแต่ละปีเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ ที่จะส่งผลกระทบต่อองค์กรผู้ใช้น้ำรวมถึงระบบนิเวศในบึงบอระเพ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษชาติ จันทร์หอม (2564) พบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพให้ทุกส่วนของสังคมรู้ถึงคุณค่าของน้ำ ใช้น้ำอย่างพอประมาณมีเหตุผล เพื่อให้ทรัพยากรน้ำมีใช้อย่างทั่วถึงให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้การพัฒนาแบบยั่งยืน โดยให้ทุกส่วนในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดการน้ำอย่างมีเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

4. ผู้ใช้น้ำควรมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตหรือการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ เช่น เปลี่ยนจากการทำนาแบบเดิมเป็นการทำนาที่เรียกว่า “การทำนาแบบเปียกสลับแห้งแล้งข้าว” เพื่อช่วยลดปริมาณการใช้น้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพนิดา พุทธิรัตน์รักษา และอุณเรือน เล็กน้อย (2564) พบว่า เกษตรกรรับรู้ได้ถึงการใช้เพียงพอต่อการปลูกข้าวในแต่ละรอบการผลิต หลังจากมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำนาเป็นการทำนาแบบเปียกสลับแห้งส่งผลเกษตรกรใช้น้ำได้อย่างคุ้มค่าช่วยลดการใช้เชื้อเพลิงในการสูบน้ำลดการเกิดก๊าซมีเทนที่เกิดจากการหมักของน้ำในแปลงนา นอกจากนี้ยังช่วยลดก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงอีกด้วย ต่อมา

ในด้านผลผลิต เกษตรกรรับรู้ถึงปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากต้นข้าวเจริญเติบโตแข็งแรงช่วยลดการเกิดโรคและแมลงในนาข้าวได้

5. เมื่อเกิดปัญหาน้ำท่วมหรือภัยแล้งซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากภัยธรรมชาติทุกปี ประชาชนควรตระหนักและเรียนรู้ในการป้องกันเมื่อเกิดปัญหา มิใช่รอให้ภาครัฐเยียวยา เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นมีมูลค่าเสียหายที่มากกว่าที่ภาครัฐจะชดเชยให้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรนนท์ ยายะวงษ์ และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2564) พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในพื้นที่ให้เกิดการร่วมมือกัน สร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจตระหนักถึงปัญหาภัยแล้งที่จะเกิดในพื้นที่ทั้งที่อาศัย ที่ทำกิน และที่สาธารณะประโยชน์ หรือจัดทำโครงการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพปัญหาภัยแล้ง เพื่อการเตรียมรับมือกับภัยแล้งและการปฏิบัติตนเมื่อประสบปัญหาภัยแล้งต้องรณรงค์ให้ประชาชนหรือเกษตรกร

องค์ความรู้ใหม่

IAP2 ได้กำหนดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ระดับ โดยเรียงจากระดับที่มีส่วนร่วมต่ำไปสูง ดังนี้: 1) การให้ข้อมูล (Inform) 2) การรับฟังความคิดเห็น (Consult) 3) การเข้ามามีบทบาท (Involve) 4) การร่วมมือ (Collaborate) และ 5) การมอบอำนาจ (Empower) แต่ระดับการมีส่วนร่วมร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ตามระดับความคิดเห็นขององค์กรผู้ใช้น้ำมากที่สุดอยู่ที่ด้านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Consult) รองลงมาอยู่ที่ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารต่อประชาชน (Inform) และน้อยที่สุด คือ ด้านการสร้างความร่วมมือระหว่างส่วนราชการ/องค์กรภาครัฐระดับต่าง ๆ กับประชาชนในรูปแบบความเป็นหุ้นส่วน (Collaborate)

ขณะที่ปัจจัยที่ส่งผลให้การจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการเข้ามามีบทบาทของประชาชนในกระบวนการบริหารกิจการสาธารณะ (Involve) เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมหรือให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1. การที่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ดเห็นถึงความสำคัญของการเข้าร่วมการประชุม มีการเข้าประชุมอย่างพร้อมเพรียง และอยู่เข้าร่วมประชุมตลอดถึงการเสร็จสิ้นการประชุม (พร้อมเพรียงกันประชุม)

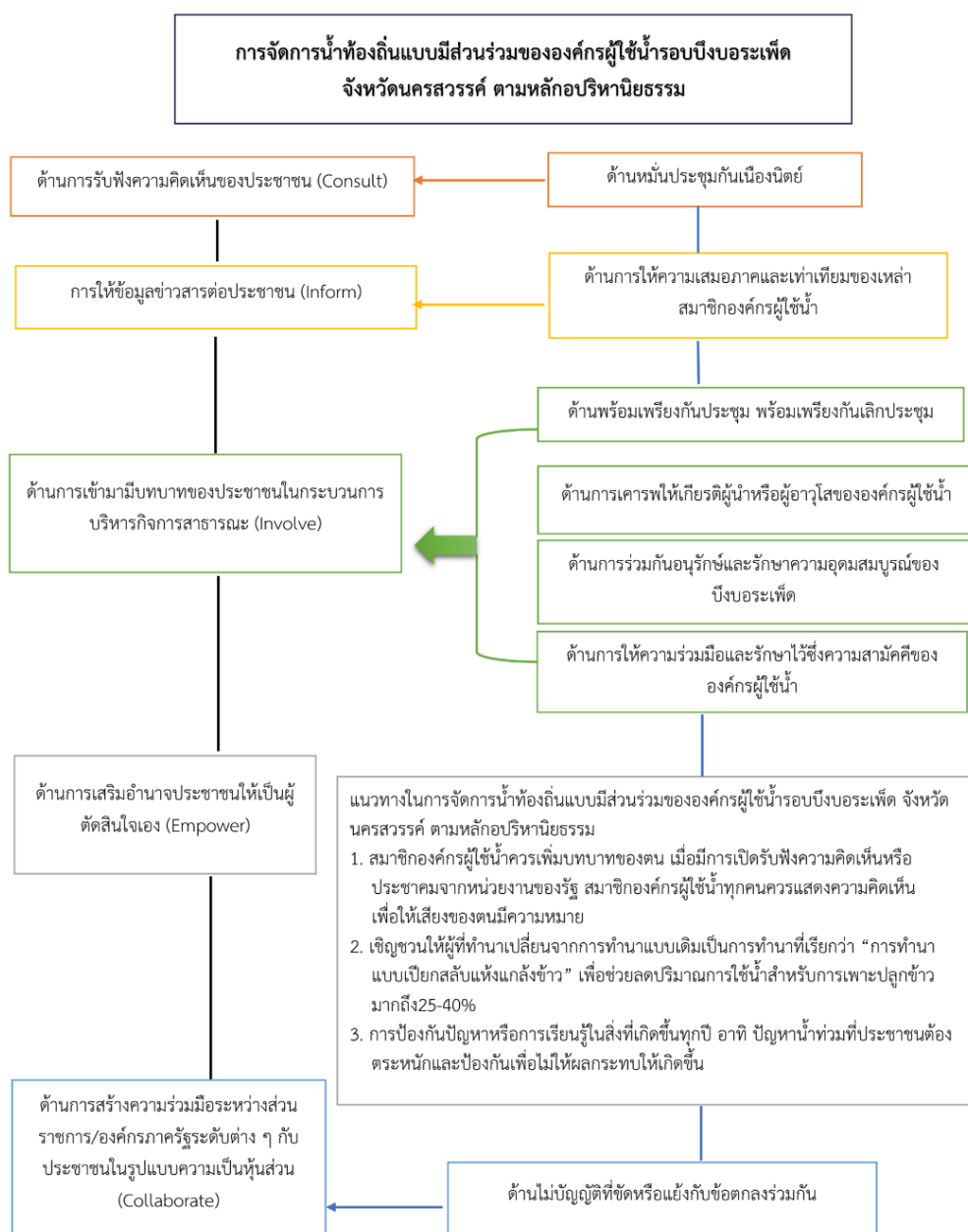
2. สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำให้ความสำคัญและรับฟังความคิดเห็น คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ตลอดถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมถึงการเคารพ และเชื่อฟังการตัดสินใจของประธานองค์กรผู้ใช้น้ำ(การเคารพให้เกียรติผู้นำหรือผู้อาวุโสขององค์กรผู้ใช้น้ำ)

3. การที่องค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ดเกิดการร่วมมือร่วมใจกัน ทำนุบำรุงบึงบอระเพ็ด รวมถึงการใช้ทรัพยากรน้ำในบึงบอระเพ็ดให้คุ้มค่าที่สุด (การร่วมกันอนุรักษ์และรักษาความอุดมสมบูรณ์ของบึงบอระเพ็ด)

4. ให้ความสำคัญกับนโยบาย ข้อเสนอ หรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรผู้ใช้น้ำในบึงบอระเพ็ด ขณะเดียวกันสมาชิกภายในองค์กรต่างให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม สนับสนุนสิ่งดี ๆ ให้แก่กลุ่ม และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และให้การยกย่องบุคคลที่ทำประโยชน์ให้กับกลุ่มองค์กรผู้ใช้น้ำ (การให้ความร่วมมือและรักษาไว้ซึ่งความสามัคคีขององค์กรผู้ใช้น้ำ)

ปัจจัยต่อมาที่ส่งผลให้การจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ดในด้านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม คือ การที่สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำมีการเข้าร่วมประชุมกับองค์กรผู้ใช้น้ำอยู่เสมอขณะที่ประชุมหรือประชาคมสมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำมีการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่งในเรื่องการจัดการน้ำหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์กรผู้ใช้น้ำโดยตรงซึ่งทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกันในที่ประชุม รวมถึงการที่สมาชิกภายในกลุ่มมีปรึกษาหารือกันเป็นประจำ และเมื่อเกิดสถานการณ์ที่เกิดผลกระทบต่อองค์กรผู้ใช้น้ำ ทางกลุ่มจะมีการจัดประชุม หรือปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อหาแนวทาง หรือแนวปฏิบัติเพื่อรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น (หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์)

ขณะที่ในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารประชาชนนั้น เกิดจากการที่ประธานองค์กรผู้ใช้น้ำ รับฟังความคิดเห็นของทุกคนที่เป็นสมาชิกและนำความคิดเห็นนั้นส่งต่อไปยังหน่วยงานภาครัฐหรือมหาวิทยาลัยถึงความต้องการของประชาชน เมื่อปัญหาหรือข้อร้องเรียนเกิดการแก้ไขที่ถูกต้องตาม องค์ความรู้หรือภาคทฤษฎีข้อมูลชุดดังกล่าวจะถูกคืนกลับสู่ชุมชนเพื่อการบริหารจัดการน้ำที่ดีขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นถ้ากลุ่มองค์กรผู้ใช้น้ำไม่ได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือ หน่วยงานในกำกับของรัฐ (มหาวิทยาลัย) การบริหารจัดการน้ำอาจจะไม่มีประสิทธิภาพก็เป็นได้ ทั้งนี้การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เกิดจากปัจจัยที่กลุ่มสมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำทำตาม กฎ กติกา หรือข้อตกลงภายในกลุ่มที่ร่วมกันสร้างขึ้น โดยมีภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ รับรอง ซึ่งหนึ่งในนั้นมีข้อกำหนดที่ว่ากลุ่มองค์กรผู้ใช้น้ำต้องให้ความร่วมมือกับภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ไม่บัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับข้อตกลงร่วมกัน) และสิ่งหนึ่งถ้าต้องการให้การบริหารจัดการน้ำของกลุ่มองค์กรผู้ใช้น้ำมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทางกลุ่มองค์กรผู้ใช้น้ำไม่ควรละเลยด้านการเสริมอำนาจประชาชนให้เป็นผู้ตัดสินใจเอง ซึ่งหมายถึงว่า สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำควรเพิ่มบทบาทของตน เมื่อมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นหรือประชาคมจาก หน่วยงานของรัฐ สมาชิกองค์กรผู้ใช้น้ำทุกคนควรแสดงความคิดเห็น เพื่อให้เสียงของตนมีความหมาย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัยจากการศึกษาการจัดการน้ำท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำรอบบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ตามหลักการบริหารนิยธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ในการจัดประชุมหรือเวทีประชาคมหน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่
2. ภาครัฐควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการทำนาเปียกสลับแห้ง หรือการปลูกพืชด้วยวิธีนวัตกรรมการใหม่ ๆ
3. ภาครัฐควรให้ข้อมูลในเรื่องของทรัพยากรน้ำเพื่อให้ประชาชนควรตระหนักถึงภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทุกปี เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารต่อประชาชน (Inform) หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารจัดการน้ำ ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลการจัดการน้ำหรือข้อมูลปริมาณน้ำของภาคประชาชนให้มากที่สุด ขณะเดียวกันประชาชนต้องตระหนักถึงข้อมูลที่ภาครัฐให้เพื่อรับมือหรือป้องกันในสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น
2. ด้านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Consult) ประชาชนควรตระหนักถึงการออกสิทธิออกเสียงของตนเองเพื่อให้ภาครัฐรับรู้ปัญหาถึงความเดือดร้อน เพื่อให้เกิดการแก้ไขที่แท้จริงและมีประสิทธิภาพ แต่สิ่งนั้นต้องอยู่บนหลักของเหตุและผล
3. ด้านการเข้ามามีบทบาทของประชาชนในกระบวนการบริหารกิจการสาธารณะ (Involve) ภาครัฐควรมีการสนับสนุนการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำที่ยั่งยืน มีกรอบกำหนดวาระที่ชัดเจน และให้คงอยู่ไปตลอดถึงแม้มีการเปลี่ยนรัฐบาล แต่องค์กรนี้ควรที่จะต้องคงอยู่เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง
4. ด้านการสร้างร่วมมือระหว่างส่วนราชการ/องค์กรภาครัฐระดับต่าง ๆ กับประชาชนในรูปแบบความเป็นหุ้นส่วน (Collaborate) ประชาชนต้องให้ความร่วมมือกับรัฐในเรื่อง

ของการบริหารจัดการน้ำ เมื่อภาครัฐมีการตัดสินใจถึงปริมาณน้ำก็ควรรับฟังและนำชุดข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพหรือวิถีชีวิต

5. ด้านการเสริมอำนาจประชาชนให้เป็นผู้ตัดสินใจเอง (Empower) ในกระบวนการบริหารจัดการน้ำถ้าภาครัฐมีการสนับสนุนประชาชน ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการบริหารจัดการน้ำก็จะมีประสิทธิภาพ และลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและประชาชน

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงองค์กรผู้ใช้น้ำ. (2564, 2 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 138 ตอนที่ 8 ก, หน้า 16-22

เขมานันท์ ขบวนฉลาด. (2564). การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการบริหารจัดการขององค์กรบริหาร ส่วนตำบลประทัดบุ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 12(2), 133-142.

จิรนนท์ ยายะวงษ์ และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564). แนวทางการบริหารจัดการปัญหากล้วยแล้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแดง อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก. *Journal of Modern Learning Development*, 6(2), 86-99.

ณพล อนุดตริงกูร. (2566). *ระบบการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด*. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยมหิดล.

บุผาชาติ จันทรหอม.(2564). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการน้ำสู่ยั่งยืน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(6), 340-356.

พนิดา พุทธรัตน์รักษา และอุ๋นเรือน เล็กน้อย. (2564). ผลกระทบและการยอมรับการทำนาแบบเปียกสลับแห้งเพื่อการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชาวนาในอำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี*, 8(1), 134-141.

- ภาณุวัฒน์ แก้วแหยม. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี.
[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทไม่ได้ออกพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ.(2566). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ.
http://www.onwr.go.th/?page_id=4207
- องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล. (2567). สถานการณ์น้ำจืดของโลก และประเทศไทย.
https://www.wwf.or.th/what_we_do/wetlands_and_production_landscape/freshwater/